

Landskap: Småland

Upptecknat av: A. B. Waldenarson

Härad:

Adress:

Lund

Socken: Ekshjör

Berättat av: Fruken Margahild Brandtberg

Uppteckningsår: 1942.

Född år 1862 i Ekshjör

Stadstraditioner från Ekshjör stad.

se register i uppteckningens första del!

ACC. N:R. M. 8765:102.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kata Sahloström - hon var socialist
och höll föredrag här. Ullinga ar-
betare stöt sig till. Men hon
var ej den första. Shiiddare
Palm från Hockholm var den
första som agiterte här.

För ett 30-tal år sedan var det
ju en ströbrejk som besökte hela
landet men annars har det inte
 varit någon brejk här.

102.

Jordbruk och boskapskötsel i staden.

103.

Man hade ägn som lågs angränsan-
de till staden som gav potatis, råd
och hö.

Minna norrfjälden hade 2 kor
på en bakomat med lagård - där
byggnaderna nu ligger.

Här var en stor mest "Sundholms
stad" som tillhörde Sundholms
mejeriet.

Det var stadens ägn som av borgarna
arrenderades för ett hörs antal boskaps.

Soficholm var en stor villa som
hade ladugården men all deras jord
arrenderades av staden. Rauske ad några
ägn hade inköpts. Den som bodde
där hade både hästar, kor och grisar.

En borgare som hade en äga fick
vanligen råd till hushåll och då
hade han en loge där han stöskade
våden. Loge fanns i van och varannan
gård och de lågo alltså mot en bak-
gata.

På gårdarna fanns i allmänhet
~~ett~~ redbod, stall med 2 gyltor och
så f. ex. en gårdst boddes av flera än
husägaren - han bodde i allmänhet
däruppe och så kunde 1 eller 2 hyres-
gäster bo med i botten - hade då
2 eller tre redbodar och f. ex. 2 av-
ständer - ett för husägaren och ett ge-
mensamt för hyresgästerna. (Se schem.
teckningen.)

M. 8765: 105

Landskap: Småland

Upptecknat av: A.B. Waldemarson

105-

Härad:

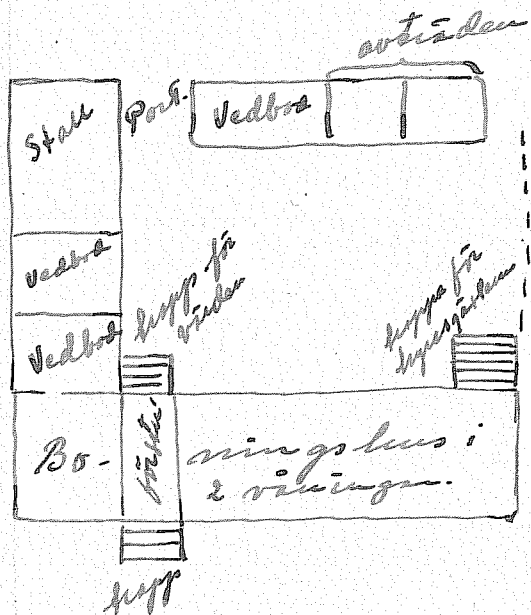
Adress: Lund

Socken: Eksjö

Berättat av: Fröken Magnhild Brandtberg

Uppteckningsår: 1942

Född år 1862 i Eksjö

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

ACC. N:R. M. 8765:106.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

106-

Hade de ej en syssin beteri på gården
gjordes i allmänhet en lövsal på gården
då midsonnen. Några ribbor spi-
kades upp - och på björken sattes
kanoner vid ingången och björkbois-
tas bantz eller spikades fast vid trä-
ribborna så det bildade en lövsal.

Kor, svin och hästar kunde de ha
på gårdarna i stam och koniner
för barnen.

Rätten fanns det i massor.

Korur släpptes ut på stadens betes-
marker. Man hade en gemensam
betesmark. Men de ej hade ^{jord eller} vint-
terfoder så fick de ligga fria landet
vad som behövdes.

De hade säshilda vallhyon. Sja
Modd kom på ett bestämt block-
slag och hämdade korur på morgonen.
En när kor var nyölkad släppte
jungfrun ut kor på gatan och så
drog Sja Modd ut dem till betes-
platserna och där var kor hela dagen.

ACC. N.R. M. 3765:108.

och sig till dem så att de ej gringo in
på lägnad mark & se potatisåker
na el. d. Varenda ho visste var
den hörde hemma på Via Orsted
behörde bara fösa dem in till stau-
de ville själva hem och bli mjölka-
de.

Hon hade några liten betalning
härifrån.

Fabrikör Sundholm hade en stor lada
utanför stau som han ägde och en
av tjänsteflickorna fick gå dit med
kreaturen på morgonen - både hästar
och kor.

Broskaren drog alltid hem om
kvällen. På vintern bars vatten
in i ladagården. På sommaren
fanns ju vatten överallt.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

108.

Sundholms mest gav tillräckligt
med vinterfoder för hans hästar.
Han hade en öfr lada där de höll
in höet.

Svinen.

De brukade skifta in en vedbo
för svinet och där hade de grissarna
- de var i ständigt mörker.

Det var inte allmänt med hästar
i stån!

Hans hustru hade inte minnas att de
hade.

Hundar och katter fanns i det
våldliga.

Doktor D:son Aschan hade kalkoner
Tungen hade så mycket ägg att de
kunde sälja - utan man köpte i

allmänheten från laubbarna.

Luktade lalugård gjorde det naturligtvis i stället på den tiden.

Sedan kom det ju förbud mot att ha kor och svine i staden.

Sundholms hade visst 3-4 kor. Så skummades alltså mjölken fröst och sedan kärnades grädden av tjänstefolket. Kalle ibland gysade de de ostet hemma.

Det kunde ju bara vara 1-2 familjer som kunde få mjölk. De andra fick köpa av en bonde som körde in med mjölk till någon gammal som hade mjölkställe och där fick man köpa för var dag hur mycket man ville ha. Det var väl såd intet mer än 3 st. sidana

ACC. N:R. M. 8765: III.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

III.

gummar som hade mjölkställen
och de fick nägra ören i förtjäust.
Det var ju inga stora mängder
mjölk de hade och ibland hade de
utställt när man kom dit. De kunde
ej ta mer än 10 kannor mjölk och
den förvarades ju heller aldrig på is.

ACC. N.R. M. 8765 : 112.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Eller saltade sjölo med acet vad
man behövde. Den ene skinken is-
hadet alltid vid skallen och den
andra saltades med till julen.

Ant kött och fläsk saltades med.

Ull fick man köpa av bönderna
när fåren klipptes på våren. Ull
köpte så och så många kvaster ull
som sedan granns och vävdes.

De som hade tillräckligt med
jord odlade alla potatis på. Sund-
holms sädde ej haare utan det köptes
av bönderna. Väden räckte aldrig
för hela hushållsbehovet.

112.

ACC. N:R. M. 8765:113.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

113.

Potatislund hade många - men
det var ej tillräckligt för vinterbe-
hovet men de kunde ju taga upp
lite för dagen på sommaren.

Sannolika hade kanske bara ett litet
trädgårdslund.

Tobak och lin odlades ej här i stam.

Hade de ett stort jordområde kanske
därigen ej ensam hann med allt
arbetet utan de fick ha lov att
hjälps.

ACC. NR. M. 8765:114.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En läkare och hans familj deltog
ej ~~själv~~ i det göras arbetet - det gjor-
des av tjänstefolket.

Men enkla hantverkare kunde
gå och ta upp sin potatis gjätra.
Dess ekonomiska ställning var på
sidan att de måste arbeta gjätra.

114.

ACC. N:R. M. 8765:115.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hos lantbefolkningen hade man
skrädder-gille slättergille när alla skrä-
dder var inne. Alla både gårdens
folk och de som varit lejda skulle
vara med. De skattades med
omgång och dricka och så var det
dåns på logen.

När en arbetare gick på slätter
hade han en bleckspann med dricka
i. Man brukar ha smörem bara
komma ut med en kaffeborg kl. 11.

Jag har varit med på en enda
skrädderfest på Araby utanför Växjö vid
1800-talets slut. Då var alla finklädda
och kurbunden druckade dem för arbetet.
Man bodi var dukade med kaffe
och bröd i skrädder-gården.

~~Arbetare var bara 1~~

115.
(?)

ACC. N:R. M. 8765:116.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

116.

Riddaren var bas fr̄ det hela. Så
gingo de på logen och darsade. Någon
dång spelade ^{hanti} dragnklavér. Sedan
mot kvällen kom några av jing.
grunn och sade att de skulle vara
goda att komma ut och få en smör-
gis. Det var stora hällkakor delade
i 4 delar med smör och ost på. Karlar-
na fingo en sup.

F

ACC. N.R. M. 8765:117.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Gastagästend" är en liten oansenlig
Högata på norr - har inget annat
namn.

117.

ACC. N.R. M. 8765:118.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det var väl några gånger på 60-
70 talet som man slutade med
bohus och jordbruk i staden. Sedan
sålde staden dessa ägor till tomter
som bebyggdes. Arrendeavgifterna
och betalningen av tomternas guld
till stadskassan.

Bohuskassan för avgifterna
från de jordägare som ännu fanns
här och som arrenderas av folk
som bor alldeles utanför staden. Den
kassan har bildat en förening som
kallas Bohusföreningen och alla
som betalar skatt kunna få vara
med. De stora skulle betala
fick betala 100 kr. för att bli med.
Lemmen. Andra fick betala mindre.
Jag betalade 30 kr. och när jag varit

118.

ACC. N:R. M. 8765:119.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

119

med 15 öre fick jag utdelning.
Den är i julmånaden och är lika
för alla nämligen 30 kr. till var jul.
Den föreningen är mycket gammal
där den 100 el. 50 års jubileum så
utbetalades 60 kr.

Så länge jag är bosad i stan får
jag dessa pengar. Samtidigt har jag
betalat in 2 kr. om året i 10 år
till denna förening och då utbetalas
100 eller 50 kr. när jag dör. Om jag
flyttar till förköpning t. ex. går jag
förlustig de 30 kr. Vill jag flyttas hit
igen men begravningskostnader be-
räknas i alla händelser ut.

ACC. N:R. M. 8765:120.

Vädgårds mästare fanns här
endast en i min ungdom.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

120.

Hjännans avtönades med pengar.
På landet fingo de vissa kläder -
en mask ull till strumpor och
skor när skomakaren kom.

Pigornas fingo ligga i köket och
drängarna på en drängkammare
de skulle alltid ha frivöckla även om
de ej skulle flytta.

Vi hade nästan alltid 2 tjänste
 flickor en köks och en husa. De
fingo både spinnas och rensa
gatan.

Frivöckelördag var nästan som
en liten marknad. Då bytte
de ju ofta plats. Där togs de för-
väl av sina kamrater och då skulle

de skaffa sig kläder och kallat en
fästman också.

I kr. i månaden hade Fröken
Schyrbecks mosters jungfru.

Tjänarna skulle alltid ha jul-
klappor - klädespersedler - och en
julkök. De höll sig alltid med
byrå gjäva. Den fick stå på en
vind eller en skrub och där
frings de ha sina kläder. Många
hade bara en kista. Och husbon-
den fick hjälpa dem att köra och
hämta "julgjävorna" som de skulle
ha med sig när de flyttade till
det nya stället. De brukade ofta
sala om sitt husbondefolk. Många
fonder hade ej häst utom fick

ACC. NR. M. 8765:123.

höra med oss.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

123.

Både Rolandsstam och Östam
voro lantgårdar i stadens om-
delbara närhet så att dessa
ägn gränsade till staden. Hols-
räs var och en en sådan lant-
gård som nu liksom Östam
är uppdelat i tomter. Det var
lantbror som ägde dem men
de räknades till staden.

På villat utseende ~~de~~ i sta-
den hade de långa grisar
men det frösom när sund-
hetspolitiken inrättades.

De som hade bättre ekonomier
hade ju ett flertal rum. De
flesta hade kanske eget hus
men hyrde ut ett par lägen

ACC. N.R. M. 8765:125.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

125.

heter på medse botten. I de
sina lägenheterna var det bara
kök och en kamnare.

Det fanns bara en stuga i
staden och det var båtsmans-
stugan som ligger vid Illusiet.
och så fanns det en stuga vid
Koridull som kallades för
"Tullen" och den var så liten
att man knappt kunde stå
rak i fröstun. En likadan
stuga fanns o fanns fortfarande
invid Västana.

Strogens lampor var den van-
liga belysningen och skearin.
ljus hade man när det var
riktigt fint. I skearingusen i
sakernas ständes ju bara

vid högtidligare tillfällen.
Man eldade också i kokol-
ugnar. Men på vintern stäng-
des också förbruker av och
där eldades bara till helgerna
och till festen om man hade
de det.

I de enkla hemmen som
bara hade ett rum och kök
fanns där vanligen en eller
två utdragssoffor som sällan
hade stöjande ritrar utan
mestadel, ett källlock det
s. k. sofflocket. Vanligen fanns
där också en byrå med en liten
ask och lock utgjordes av en
spegel som kunde fällas
upps. Huden spegeln var en

ACC. N.R. M. 8765 : 127.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

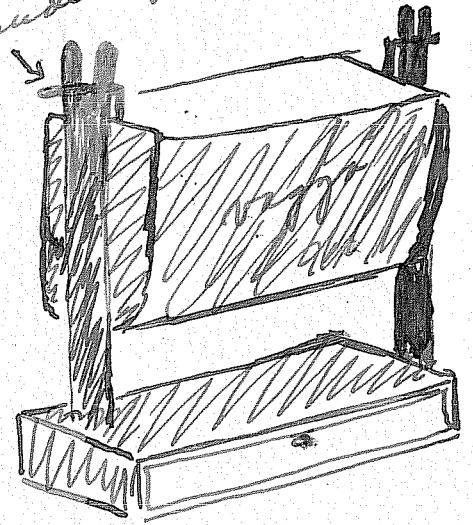
128.

li den spetsellida. På byrån
stod ofta ett par gjyskalder
som dekoration. De almu-
nacka hängde alltid ^{vid} fönst-
ret. Det var mycket sälligt
att de hade en stor blom-
kott som stod på en sockel
under en glaskupa. I kam-
marn hängde de hauser
och i upp en vagg med
"kluttäcke" i taket. Kluta-
täcke var det samma som
laggtäcke. Vaggorna bestod
av en stickery som och
kallades kalfat eller stick-
varma. De hängdes upp i en
snöre i en ring som var
fästad i taket. Ibland bands

M. 8765:128a.

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Fröken Magnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

*järntee fäst i vaggan
vilande i byrtingen på en
bänk.*

lika för barnets kläder

en tid vid vagnen och vi kunde modern bara draga litet i det svöret för att vugga barnet om hon själv hade annat att göra.

I de bättre hemmen hade de s.k. "rullevagnar" som stod på medel. En del hade en vagna på en särskild fotställning som innehöll en lida fr. barnets kläder.

I de finare hemmen hade de ju fina möbler och konstverk.

I somliga hem där fanns ej ett målade hade de spända pappstak.

I de enklare hemmen

hade de ej järnprisar utan
endast en stor vinkeljärn
med en kupa över och på
spishyllan stod grytlocken.

De hade i allmänhet bara
en järnklamp och så en
stehpanna. "Klampen" var
en gjuten järnpanna.

I de främögvarse hemmen
hade de mycket köyrarsaker
- det var så tecken på fr-
möggenhet. I de fattigare
hemmen hade man bleck-
saker i stället.

I Stugorna hade de ej limg-
gardiner utan på bara en
kappa över fönstret. Blomman
hade de alltid i fönstren.

ACC. N.R. M. 8765:130.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

131.

Gulvplankorna voro ofta
15-20 cm. och breda och de
skurades med sand och
en skurvask. De band ihop
en knipps grannis till en
flät huket & skurade med
den och då fingo aldrig så
vackert skurade golv som då.
Färdigt grannis lades framför
kappan om lördagarna -
ibland bara stack de in en
färdig kvist bland de gamla.
Det var att förka fötterna
på.

Manus eller gånstom som
byggde dricka hade en
litet fröstjningslokal. Där
riktades alltid fin sand

öfver golvet och så stog de med
en kvast och stötk öfver i
krokan så det blev ett mön-
ster i sanden och sedan stök-
des finknackat ensis på. Det
var bara på detta stället som
de sandade och stödde en-
ris på golvet. Chausselet Jansson
hade det på hela veckan.

Så var det en byggare Peter-
son som också hade det men
de hade bara i förstun-
knackat ensis men ingen sand.
Sandar golven gör de mycket på
Göteborg och den sanden är som
krita nästan på man blir all-
deles vit om man har mörka
kläder.

ACC. N:R. M. 8765:132.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

133

I vanliga fall hade man
bara bordsmatten på golvet
men i de rikligt förmodiga
hemmen hade de en divan-
bordsmatta som var lika
lång som soffan den låg fram-
från och den var beklädd
med rosen och frögärning
på en botten av svartrefin-
garn. Jag har sett en sådan
matta som de hade bekle-
dat så brungult ljust på.
Derför och det falliska hade de
i de fattiga hemmen.

Man brukade skala proba-
tionen med fingrarna och
så lades skalen direkt på
bordet vid sidan av falliken

Det kallades för all "karta
potatis." "Karta är en potatis
ät dej nu!" kunde de säga. Hade
de någon potatisställrik var det
så enkelt gulvitt potatis - aldrig
med någon dekor på. De tog
bara fram om de hade främman
de och det var ^{väl} rätt välkänt.

Hantverkarna och de enkla
borgarna ^{hantverkarna} hade ett par tre rum. De
hade kanske en matstol men de
ät i alla fall i köket när karlarna
kommer in från sitt arbete.

Bland de bättre hantverkarna
var det vanligt med ett fönster
som stod öppet. Hade de fina
möbiltyper. Vero möblerna fridung
na med något vitt stäckt tyg. Det såg

ett som ett likrum. De hade van-
ligen ett rum där de var för det
 mesta.

Hos borgmästaren och de fina
handlarna var bostäderna ju
mycket fina.

Är sofforna ^{var} inderagna och säng-
kläderna byglade lades ett vitt tyg-
täck över och en lig med kuddar
mitt på. Det var d-3 kuddar som
lägs ovanpå varandra med pipor
och fint broderade remmar om-
kring. Det var finskuddar. Ofta lig
det också en kudd på sängen.

De lägs på fjäderbolstrar men
självbefolket lig på halva och ef-
ter ett år var halvan som pulori.
rest och då fylldes bolstrat med

my hachelor. De dingade de på
en bonde och han skulle komma
med hachelor till en kalumna-
drass.

Blockmadrasser voro finare - de
vor av fördeckklippita linnen som
blivit öre när de klippit matt-
drass. I. se omi omi biten. De ma-
drasserus blev ofta så kvöliga.

I januarius fingr ej något överla-
kan i allmänhet.

Köken voro mycket kalla och därför
hade de "fällor" - det var beredda
fjörskinn - som lägs med ullen
nedåt och så var det tyg på över-
sidan. Sidans fällor användes också
på städpartier. Men det fanns för

ACC. NR. M. 8765:136.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

det ändamålet särskilda fällan.

137.

Renhållningen var den bästa möjliga. Rummen doppades med en salliskvart-färdigt ris. Pöjörk-risqvart användes i köket - den såg ut som en viss. Dikatsens kvart användes för gäst och gäst.

Golven skakades var lördag åt min-
stone i köket och vardagsrummet.
Mattornas skakades och ren var
städningen färdig. eller tvättade
aldrig väggarna och tak. Utan blev
det för fullt vittimnades taket.
Rummen vädesades aldrig.

I de två stugorna var fönstren
igenpåkade ulifian. Om det blev
för varmt eller för mycket fluga

si öppnade man bara dörrer!

Ville man friska upp luften i
ett rum sånde man på s. k. "Rök-
gubbar" - det var små tegelsten som
ställdes på en tallrik - och så glödde
de ner. Bensol luktade de visst.

Ville man friska upp luften i ett
gubrum sånde man på en sn-
riskvist.

I de förmånliga hemmen
stänkte de ut eau de cologne.

De satte aldrig in blommor - för
än till midsommars - jasminder
och pioner. Kanske också att de tog
in litet blommor på midsomradagen.

ACC. N:R. M. 8765:138.

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson

Härad: Adress: Lund

Socken: Eksjö Berättat av: Fröken Magnhild Brändtberg

Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

139

I de små husen var det ofta en
första mitt i och på var sida om
den låg t. ex. en surrostlänga.

rum	kök	kylling	kök	rum
-----	-----	---------	-----	-----

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8765:139.

Landskap: Småland

Upptecknat av: A.B. Waldemarson

Härad:

Adress: Lund

Socken: Eksjö

Berättat av: Fröken Magnhild Brandtberg

Uppteckningsår: 1942

Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

140

Nattvaktarens ropade: "En eld och
bränd och fiendens hand bevara
gud vår stad och vårt land!"

Sedan 1800-talets reviderade så de ropade
bara 8.00: "Klockan är 10 slagen! Hör
vaktarens rop! Klockan är 10 slagen!"

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8765:140.

Landskap: Småland

Upptecknat av: A.B. Waldemarson

Härad:

Adress: Lund

Socken: Eksjö

Berättat av: Fröken Magnhild Brandtberg

Uppteckningsår: 1942

Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

141

Varje samhällsgrupps höll i kops och
och dess vännar umgäringar. En tjä-
narinna kom t. ex. med hälsning
från den och den och frågade om her-
skapet ville komma på thé' eller på
supé' o. s. v.

Midlagsbjudningar minns jag:
I regel voro dessa bjudningar endast
på söndagarna.

Någon förmiddagskafferejs förskott
aldrig - jag har aldrig hört talas om det.
Det bjöds bara på thé' - det var en större
lyxdrick.

När man var i Eksjö något ären-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 8765:141.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

142.

de kunde hon bli bjuden på var
dagsmiddag i någon familj: "Kom
och ät vardagsmiddag med - kunde
någon säga.

Aldrig supice vid sittande bord.
Var och en gick ner på själva.
Det var ofta dukat vid ståbord och
många fingo stå.

Det var mycket vanligt att någon
ombands spela. Även om de så vis
nästan artister var det ett väldigt
krassande icke. De fingo nästan
stå fram den till julafton. Det
var sällan någon som berättade
som en skolad sångerska - de sjöng
sina enkla folkvisor.

Dans, kortspel och många till.

ACC. N.R. M. 8765:149.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

143.

Skaps spel förkoma. Ofta gåta och
gissleken. En person blödde ut sig
och satte sig på en stol och skulle
föreställa någon.

Knytdomen spelade mycket säll-
skapsprektakel. Levande rebaser
om och i omtyckt. Åthidarna
satta i ett rum och ett lutan för
dören. Så spelades i dörröppningen
en grupp som v. se. skulle föreställa
från Koppet i Kärleken.

De äldre herrarna spelade kort.
Dans förkoma i i hemmen - endast
på offentliga balar.

I hemmen dansade man mest
danslekar. Våra vallman o flickor valmar
hon går i dansen m. röda gullband.

ACC. N:R. M. 8765:143.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

144

Præm; 7. 8 års åldern lottte: Det
var en liten kiska som skulle ut och
åka men ingen hade kom som
bröde. Än var det hit o. s. v. Och de
skulle den vrene som ledde dem.
Den svängs åt olika håll och vi
skulle baren kasta sig omkring.
Det var en barulek.

Vi vare skulle släda skolsalen
i sin ordning. 4 flickor fingo
hjälpas å efter lektionens slut
med det. När de sprangde korri-
doren i ena ändan såg de inte den
i andra ändan för så mycket
dammade det.

Övervåningen i skolhuset beboddes
den manliga och den kvinnliga
lärares.

Hur pojkarne stötte städningen
med sig.

Vi fingo hämta vatten hos Över-
gelius i en rödmålade gammal vatten-
hink som det stod "Leksjö folkskola"
på. Den ställdes sedan på fröstuga-
kristen jämte en rostig järnshopa

ACC. N.R. M. 8765:145

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

146.

som bänken frings dricka ut. Dele
vattnet fruois till is fick man
bänks köl med joken och ta
isbitarna.

Halva skolan var för pojkar och
halva för flickor.

Syrummet.

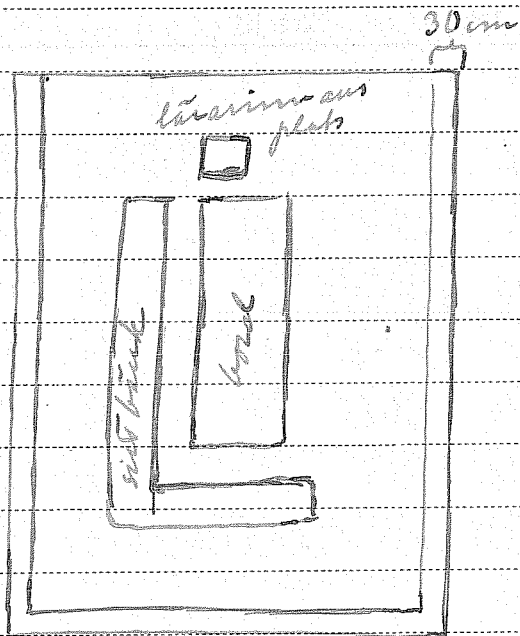
En bänk gick runt väggarna
i syrummet och var klädd med
mollskinn och på den bänken fästes
arbetet som man sydde på och så
så man på snula från bänken runt
om ett bord som stod mitt i salen.

ACC. N.R. M. 8765:146.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

147.

"Symmetri."

30 cm breda väggfasta
bänken klädda med
tunt mollskinn-
tyg i vilket arbeta
fästades.

Det gannus olika skaff i skolan.
att stå upp och att stå i skamvise
med en gräpparskud på huvudet
och att stå uppe på bänken. - Jag stod
en gång på bänken som skaff när
proffen Lundwall kom på inspektion.

I skolan fick man också belöningskort
som dag om man gjort sig förtjänt av
dem. De sågs ungefär ut som ett ra-
battkvitto - på 2 ore. Och på kortet stod:
"Belöning för den flitiga ofta men den
late aldrig. Sedan skulle man hålla
reda på dessa korten för att få be-
löning på examensdagen. "Nu skulle
vi ta med en del belöningskort,
kunde lärarna säga till oss då."

Si ropade inspektorn upp från oss
och så fick vi små korvolut - små
gröna ungefär stora som en fjögåse-
med 10 öringar.

Jag köpte många kort av Amanda
dagg som var duktig i räkning.

När jag var en 8-9 år fick jag
veckopeng utav pappa - 10 öre i
veckan. Och så fick jag redovisa
var söndagsmorgon. Där stod T. se
en griffel - 2 öre, men de kunde
pappa säga: "Den griffeln får jag väl
bli för!" Och jag kunde med till flis-
korna Sundholm och salade om så
jag fick prökt. Och så köpte man
lakris och gubbskinn och jingfru.

ACC. N.R. M. 8765:149.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

150.

skinn på apoteket. Men köpte
och så. pudersocker och havregryn
och del blandades och sedan ~~fatta~~ ^{lädes}
man sig på det mellan fröta vidan
och pännen i boken och så satte
man sig över på boken så det pressa-
des ihop till en tunn kaka som
man hade att sticka på.

(Förhoppning var ett skolskräff att
stå mot väggen och hålla ett ris
i handen.) Och på betänkningskortet
som de fick där stod: "Guds funktions
är vishetens begynnelse.")

I skolsalen var en bords med
kartors och krita. När man
skulle radda ut något grotta-
de man på kartassien.

På ett bord stod en blocka och
2 rottingar som var respektiingi-
vande för med dem de lärarierna
i bänkan. Man sat i långa bänkar
och så fick man lägga upp fingre-
na på bänken och så stod lärarierna
över dem med en linjal med mäs-
singelena. Den var lärarierna hade
så ständigt var i handen genom
linjalens friktion mot handens
inre.

Lärarierna och hennes syften
tog hand om dem som ej kunde

ACC. N:R. M8765:151.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

152.

stara och de fick någon av skol-
flickorna bli "monitor" och det
var något enastående och fick
lära dem bokstävorna och först
någon frings de sitta i den bänken
där de läde sig stava.

Det fanns ej någon avgångsklassen
folkskolan. Sedan kom jag in i
privat flickpension där man blev
undervisat i teckning, musik och
språk.

En av min mors skolkamrater
fick jämt tillstånd att sitta rak
men då det inte hjälpte tog lärar-
innan en järnbil och band i hals-
nes fläta. Min mor var född
i Örnarp inom Åbojö landsfö-
rsamling.

ACC. N.R. M. 8765:152.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

153.

Böndernas hade s. k. poorter. De fingo
stå in på vissa ställen. Hjärtarna
ställdes i ställen och på gårdarna
skulle deras skjutare stå och förhålla
saken kunde förvaltas in hos ägaren
av gården.

När min mor gick i skola här och
min morbror i den skolan hade
de ett skolkvarters. Det var på ett
viss ställe i staden som de åtog sig
att sköta barnen. De fick bo där
och laga sin mat själva i kök-
seriets kök. På lördagarna fingo de
gå till sina hem och sen hade
de med sig lagad mat till baka
som skulle räcka för veckan och
som de värmdes upp. - De fingo

ACC. N.R. M. 8765:153.

väl betala in natura för att de
bodde där. - Bordenes frings togo
in var som helst i gårdarna.

Barnen hade inga raster för i
skolan - endast en kvarts ledig-
het mellan 9-1 så de hann
äta en smörgås.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

159.

ACC. N.R. M. 8765:154.

Läkarsåden.

I den lilla ~~lilla~~ byggningen i
fröstugan på Vallens gård är
en amputations föreläsning. Den
flicka hade halbbena i benet
och det sågades av.

Läkarna går på sjukbesök
om morgnarna.

Pilla på Badhuset var en gammal
och svag kvinna som assisterade
läkaren. På badhuset fanns endast
ett badkar av trä. Hon stog ädel
och satte igla. Då stoppade hon
igla i munnen för att vächa ho-
nom. De lägo i ett glas med sand
och vatten. När igla ej ville ta
blod stoppade hon in den i mun-
nen. Sedan sattes de på det sjuka stäl-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

155.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

156

Läkarevården.

I den lilla ~~lilla~~ byggnaden i
gröndagen på Vallens väg är
en amputations föreläsning. Den
föreläsaren hade kallat sig: besök
och det sågades av.

Läkarna går på sjukbesök
om morgnarna.

Kitta på Badhuset var en gammal
och svagt kvinna som assisterade
läkaren. På badhuset fanns endast
ett badkar av trä. Hon slog ädel
och satte igel. Då stoppade hon
igeln i munnen för att väcka ho-
nen. De låg i ett glas med sand
och vatten. När igeln ej ville ta
blod stoppade hon in den i mun-
nen. Sedan tattes de på det sjuka stäl.

ACC. N:R. M. 8765:155

let och när de blevo mätta så de
sågo ut som klot tillade de och
bedes ledas med i glansigen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

156

Jag har en biällopsvers som är
tryckt 1747 på papper, farmors
fräalders biällop.